

PARTIET SENTRUM LILLEHAMMER

Valgprogram kommunestyrevalget 2023 for perioden 2023-2027

Bli medlem på www.partietsentrum.no/blimedlem

Innhold

PARTIET SENTRUM LILLEHAMMER	1
Om Partiet Sentrum Lillehammer	3
Partiet Sentrum Lillehammer sine hovedsaker	4
1. Fellesskap, inkludering og like muligheter for alle	5
1.1. Kampen mot rasisme	5
1.2. Mennesker med nedsatt funksjonsevne	6
1.3. Fattigdom og økonomisk utenforskap	8
1.4. En ansvarlig flyktningspolitikk	9
1.5. Livssynspolitikk	10
2. Klima, miljø, nærings- og lokalutvikling	11
2.1. Grønn næringspolitikk	12
2.2. Sirkulær økonomi	14
2.3. Samferdsel	15
2.4. Solcelleløftet	16
2.5. Byutvikling	17
2.6. Åpenhet om kommunens politiske arbeid	18
3. Helse og omsorg	19
3.1. Et styrket offentlig helsevesen	19
3.2. Fastlegeordningen	19
3.3. Barns helse	20
3.4. En trygg og verdig alderdom	20
4. Oppvekst og utdanning	22
4.1. Et godt sted å vokse opp	22
4.2. En inkluderende skole for alle	23
4.3. Studenter	25
5. Kultur, frivillighet og idrett	27
5.1. Frivilligheten	27
5.2. Møteplasser og aktivitetskort	28
5.3. Nærmiljøanlegg og helårshall	29

Om Partiet Sentrum Lillehammer

Utenforskap, mangfold og bærekraftsmålene

Partiet Sentrum setter mennesker og bærekraft først.

Vi bygger vår politikk på menneskerettighetene og FNs bærekraftsmål. Vi ønsker en bærekraftig utvikling som tilfredsstillende dagens behov uten å ødelegge fremtidige generasjoners muligheter og behov.

Vi er blokkuavhengige og livssyns åpne. Vi vil ha et rettferdig samfunn med plass til alle. Mennesker er en ressurs og mangfold en styrke. Sammen med klimaendringene, er voksende utenforskap vår tids største samfunns- og bærekraftsutfordring. Partiet Sentrum vil derfor stå opp mot all diskriminering.

Kampen mot utenforskap, for like rettigheter og muligheter for alle, er vår sak nummer én. Vi mener sosial bærekraft og herunder kampen mot utenforskap er en viktig kamp i dagens og fremtidens Lillehammer-samfunn.

Partiet Sentrum Lillehammer vil skape gode hverdagsliv og en attraktiv kommune å bo i. Innbyggerinvolvering satt i system er viktig både for innspill og det å være tett på befolkningen. Vi vektlegger brukermedvirkning og pårørendeinvolvering for å finne gode løsninger.

Vi vil beholde og skape arbeidsplasser slik at Lillehammer er en god kommune folk vil bo i. Innbyggere og skatteinntekter følger hverandre. Vi trenger en levende privat sektor som skaper verdier som kan komme velferdsstaten til gode.

Kommunen må driftes på en økonomisk bærekraftig måte, med balanserte driftsbudsjett og handlingsregel for gjeld og låneopptak. God livskvalitet for alle må være målet fremfor økonomisk vekst. Vi ser viktigheten av en samtidig prioritering av økonomisk-, miljømessig- og sosial bærekraft.

Vi vil at du skal bli tatt godt vare på når du blir eldre eller pleietrengende. Vi vil ha en kommune der du skal kunne bo hjemme så lenge du ønsker og ha tilgang på gode tjenester.

Vi er inne i en periode med økende renter, vekst i kreditt, i strømpriser, matvarepriser og reallønnsnedgang. Kommunen må holde kostnader nede og samtidig klare å yte gode, lovpålagte tjenester.

Vi vil samarbeide og finne de gode, kunnskapsbaserte løsningene på tvers. Som et sentrumsparti er vi godt rustet for et tverrpolitisk samarbeid. Budsjettvedtaket i fjor viser at vi evner å få til gjennomslag og samarbeid for de sakene vi kjemper for.

Partiet Sentrum Lillehammer sine hovedsaker

- 1.** Kampen mot utenforskap: Økt fokus på mental helse blant unge gjennom flere voksne på skolene.
- 2.** Eldreomsorgen: Mer fysisk aktivitet for eldre og fokus på bekjempelse av ensomhet.
- 3.** Tilgjengelig kommune for alle: Universell utforming i alle offentlige bygg og uterom. Vi må starte med skolene.
- 4.** Gode hverdagsliv og mindre forskjeller: Leksefri barneskole.
- 5.** Energibehov i fremtiden: Solceller på offentlige bygg.
- 6.** Sosial boligpolitikk: Tilrettelegge for mikrohus i kommunen gjennom arealplan og regulering.
- 7.** Lillehammer skal være en “Ja-kommune”: Serviceorientert, imøtekommende og tilgjengelig uansett behov familier, enslige eller næringslivet har.
- 8.** Privat-offentlig samarbeid bør utredes: For å realisere fremtidens behov for skolebygg og heldøgns omsorgsplasser, må vi snu hver stein for å vurdere mulighetene.
- 9.** Forbedre bomiljø: bedre støyskjerming for de som er berørt av økt trafikkmengde på E6.
- 10.** Arrangementsbyen Lillehammer: idrettsbyen og kulturbyen må satses videre på, fotballhall på Stampesletta nå.

SENTRUM

1. Fellesskap, inkludering og like muligheter for alle

Partiet Sentrum fremmer verdien av mangfold. Alle mennesker har behov for anerkjennelse, respekt og tilhørighet. Samfunnet må bygge på styrken av at vi er forskjellige, har ulike evner og egenskaper.

Fellesskapet må være et rom der alle kan være seg selv. Vi vil sikre at alle mennesker får et godt og rettferdig grunnlag for å leve livet sitt. Å skape god livskvalitet for alle handler grunnleggende om menneskerettigheter og sosial rettferdighet.

Partiet Sentrum vil:

- øke kunnskapsnivået om nasjonale minoriteter.
- at kommunen skal nedsette flerkulturelt råd etter modell av eldreråd og råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne. Rådet skal blant annet involvere nasjonale minoriteter.
- at kommunen utarbeider lokale/regionale LHBT+ (lesbiske, homofile, bifile og transpersoner) handlingsplaner med konkrete tiltak og midler som følger disse.
- forebygge digitalt utenforskap gjennom gratis opplæring i grunnleggende digital kompetanse for de som trenger det.
- sikre at de som ikke kan benytte seg av digitale tjenester gis mulighet for fysiske møter for å få utført tjenester.

1.1. Kampen mot rasisme

Rasisme skaper avmaktfølelse, kan gi negative helseeffekter og hemme skoleprestasjoner, videre utdanning og arbeidsmuligheter. Lokalmiljø, sivilsamfunn og arbeidsliv må arbeide med å fjerne all trakassering. Eksempelvis medfører diskriminering i ansettelsesprosesser at kvalifiserte personer med minoritetsbakgrunn har vanskeligere for å komme seg inn i arbeidslivet. Det utfordrer grunnleggende likhetsidealer i det norske samfunnet og må tas alvorlig.

Partiet Sentrum vil:

- bryte ned barrierer som gjør at ikke alle har like god tilgang til mulighetene i samfunnet.
- at lokale politikere skal ha mot til å påpeke rasisme der det skjer, og bruke sin makt og innflytelse til å motarbeide den.

1.2. Mennesker med nedsatt funksjonsevne

Partiet Sentrum arbeider for et funksjonsfremmende og universelt samfunn. Alle mennesker skal få bidra med sine ressurser. Vi vil ha et arbeidsliv hvor alle kan delta i et mangfoldig fellesskap. Mer enn 100.000 mennesker med nedsatt funksjonsevne står utenfor arbeidslivet.

Det nye arbeids- og kompetansesenteret må få tilført nok ressurser til at de kan sysselsette flere og forberede flere for deltakelse i ordinært arbeidsliv. Lillehammer kommune som arbeidsgiver bør gi arbeid til mange flere enn de gjør i dag.

Vi vil gjøre hverdagen enklere for familier som har barn med alvorlig sykdom, skade eller funksjonsnedsettelse. Et tydelig lovverk som sikrer pårørende og omsorgspersoner rett på omsorgsstønad må på plass, frem til så er skjedd, må kommunen være tydelig på lokal praksis.

Vi ønsker at Lillehammer skal være en åpen og trygg by for alle. Alle som rammes av nedsatt funksjonsevne skal ha like muligheter til å være aktive samfunnsborgere.

Partiet Sentrum vil kjempe for å få CRPD (FN-konvensjonen om rettigheter til mennesker med nedsatt funksjonsevne) inn i menneskerettighetsloven. Frem til det er gjort nasjonalt, vil vi legge disse rettighetene til grunn lokalt. Vi vil at alle skal ha like gode og reelle muligheter til personlig utvikling, deltakelse og livsutfoldelse. Retten til å bestemme over eget liv skal styrkes.

Brukerstyrt personlig assistanse (BPA) er et viktig likestillingsverktøy som gir mennesker med nedsatt funksjonsevne mulighet for å styre og planlegge eget liv. BPA gir mulighet deltakelse i arbeids- og samfunnsliv og til å ivareta egen helse og leve et fullverdig familieliv. Lillehammer kommune bør ha en raus holdning til tjenesten og innvilge nok timer til den enkelte.

Det er behov for å forenkle og samordne tjenester. Foreldre til barn med funksjonsnedsettelser bruker gjennomsnittlig 16 timer ukentlig til administrering av ordninger, søknader, klager, finne relevant informasjon mm. Det er behov for å styrke koordinatorrollen og individuell plan for barn og familier med rett til dette. Barnekoordinator må også tett på og bistå barnefamiliene. Foreldre til funksjonshemmede barn skal ha samme reelle mulighet til å velge barnehage og skole for sitt barn som andre.

Universell utforming av bygg, byrom, IKT er fortsatt aktuelt selv om krav og målsettinger har stått på dagsorden i mange år. Barnehager og skoler skal være universelt utformet, inkludert læremidler. Vi må påse at undervisningen treffer alle godt gjennom universell utformet tenkning i alt vi gjør. Lillehammer kommune bør

utarbeide en handlingsplan som bidrar til framdrift på området der barnehager og skoler bør prioriteres.

For å behandle alle mennesker likt, uavhengig av funksjonsnedsettelse er det nødvendig med en endring i lederskap og endring i holdninger. Nedsatt funksjonsevne er mer enn å sitte i rullestol, det er mange med nedsatt hørsel, nedsatt syn, noen har vanskeligheter med støy mm. 20 % av befolkningen har en form for funksjonsnedsettelse.

F.eks. gir god hørselsomsorg en friskere og mer aktiv befolkning, lavere sykefravær, lengre botid hjemme for de eldste og en aktiv samfunnsdeltakelse for alle. Forebygging er viktig da høy lyd kan føre til nedsatt hørsel. Alle kommuner skal ha en hørselskontakt med hørselsfaglig kompetanse. Tidlig avdekking av hørselsnedsettelse hos barn er sentralt, og må følges opp med tilrettelegging i barnehage og skole. Eldre blir inaktive og har økt risiko for utvikling av kognitiv reduksjon og demens pga. uavdekket hørselstap.

Alle kommunale arbeidsplasser, møteplasser og høytaleranlegg på offentlige steder og transportmidler bør være tilrettelagt for hørselshemmede med hørselsteknisk utstyr. Kommunens sentralbord og de ulike etater må kunne kontaktes skriftlig, f.eks. med SMS. Hørselshemmedes kontakt med helsepersonell må være tilrettelagt slik at informasjon blir oppfattet.

NAV tilbyr ikke elbiler til rullestolbrukere. For omlegging til nullutslippskjøretøy og kutt i klimagassutslipp må det arbeides med å endre NAV sine rutiner på dette området.

Partiet Sentrum vil:

- at flere med funksjonsnedsettelse skal gis mulighet for et arbeid som oppleves meningsfullt, for arbeidsrettede aktiviteter og dagtilbud.
- at kommunen utarbeider konkrete planer for universell utforming av alle kommunale bygg og årlig følger opp dette i budsjettbehandlingen.
- sikre rettigheter til alle med nedsatt funksjonsevne gjennom å gjøre CRPD til lokal praksis i kommunen.
- at barnehager og skoler settes i stand til å sikre at elever med funksjonsnedsettelse får oppfylt sin lovfestede rett til inkluderende undervisning, tilpasset opplæring og spesialundervisning.
- sørge for at brukerstyrt personlig assistent (BPA) blir et reelt likestillingsverktøy for alle som har et assistansebehov i både barnehage/skole, i jobb, i hjemmet og under fritidsaktivitet.
- at pårørende og omsorgspersoner som yter særlig tyngende omsorgs- og pleieoppgaver, som ellers måtte ha vært utført av kommunen, får rett til omsorgsstønad.
- styrke kommunens kapasitet innen fysio-, ergoterapi og logoped.
- gi Jørstadsvea avlastningsbolig et løft gjennom økt aktivisering, økt bokvalitet.

- ha ledsagerbevis uten aldersgrense, gyldig i både offentlig og privat sammenheng
- ha universelt utformede lekeplasser, barnehager, skoler og andre offentlige bygg.
- at gangfelt, fortau og uteområder er brede nok til å kunne benyttes av de av oss som bruker ulike hjelpemidler.
- at det sikres tilstrekkelig antall HC-parkering i alle regulerings- og arealplaner.
- at regelverk om bilfrie sentrumsområder ikke ekskluderer funksjonshemmede.
- at Nav skal tilby elbiler til rullestolbrukere.
- at støy i barnehager og skoler skal kartlegges og reduserende tiltak iverksettes.
- at nærskolen er et reelt alternativ for alle barn.
- ikke ha egenandel på velferdstjenester.
- sikre at ingen funksjonshemmede bor i institusjon eller institusjonslignende former mot sin vilje.
- jobbe aktivt for å utvikle samarbeidet med bruker-/pasientorganisasjonenes likepersonarbeid.
- at det utvikle alkoholpolitiske planer som sikrer at skjenking skjer i lokaler med universell utforming og at alle ansatte på skjenkesteder får opplæring, for å forhindre at funksjonshemmede nektes adgang eller skjenking på grunn av funksjonsnedsettelsen.

1.3. Fattigdom og økonomisk utenforskap

Et økende antall barn vokser opp i vedvarende lavinntekt i Norge. Fattigdom begrenser valgmuligheter og innflytelse på livssituasjon og samfunnsdeltakelse.

Manglende tilknytning til arbeidslivet er hovedårsaken til fattigdom. Å sørge for at flest mulig er i arbeid og har en bærekraftig inntekt er det viktigste virkemidlet for å få mennesker ut av lavinntekt.

Lave inntektsmuligheter øker belastningen på familieliv, relasjoner og helsesituasjon. Dårlige og dyre utleieboliger, økt prisvekst og høye strømpriser forsterker vanskelighetene og medfører flere "nyfattige."

Flere søker sosialhjelp for å kunne gi barna mat og klær når nesten hele inntekten må brukes på strømrregningen og økt boligrente. Der møtes folk av et krav om å måtte selge sin bolig for å få sosialhjelp.

I dagens boligmarked er det mye mer lønnsomt å eie bolig enn å leie. Om familier med midlertidig dårlig råd må selge hjemmet sitt vil de miste egenkapital og døren tilbake til boligmarkedet vil være stengt når økonomien på sikt normaliserer seg.

Det kan umulig være intensjonen bak lovverket at sosialhjelp skal føre folk inn i fattigdom på lang sikt. Og når lover ikke fungerer slik det er meningen de skal fungere, bør de endres.

Partiet Sentrum vil:

- jobbe for å redusere antall husholdninger med vedvarende lavinntekt.
- sikre kommunale planer for å forebygge og bekjempe barnefattigdom.
- at de som trenger det skal gis bistand til ferie og fritidsaktiviteter.
- redusere foreldrebetaling i barnehage og SFO.
- øke innsatsen overfor unge som verken er i utdanning eller arbeid.
- sikre gode boliger til vanskeligstilte og økt antall kommunale boliger forbeholdt barnefamilier
- sikre varig bolig til vanskeligstilte med konkrete krav om vektlegging av selvbestemmelse, involvering, minstestandard og kvalitet på bolig.
- stille krav om eie til leie -leiligheter i alle store nye boligprosjekt.
- holde verdier i egen bolig konsekvent utenfor beregning av sosialhjelp.

1.4. En ansvarlig flyktningpolitikk

Partiet Sentrum vil aktivt jobbe for en ansvarlig og respektfull flyktningpolitikk, både i praktisk politikk og i retorikk. Flyktninger kommer fra utrygghet. De skal føle seg trygge i norske lokalsamfunn.

Likeverdig deltakelse i kultur og fritidsaktiviteter skaper felles forståelse av samfunnets verdier og er inkluderende. Blant personer med innvandrerbakgrunn er det en større andel unge i utenforskap enn i befolkningen ellers.

Felles språk er den viktigste forutsetningen for menneskelig kontakt, vennskap, kulturforståelse, skolegang og arbeidsliv. For fullverdig deltakelse i arbeidslivet er det avgjørende med norskopplæring på arbeidsplasser, voksenopplæring samt muligheter for videregående skole og høyere utdanning. Partiet Sentrum vil være pådriver for samskaping mellom offentlige instanser som sikrer et godt utdanningsløp for voksne med minoritetsspråklig bakgrunn.

Partiet Sentrum jobber for at papirløse skal få rett til å kunne jobbe, ta utdanning og få nødvendig helsehjelp mens de er i Norge.

Partiet Sentrum vil:

- tilpasse opplæring og innføring i norsk og samfunnskunnskap for alle flyktninger, også etter endt introduksjonsprogram for de som trenger det.
- gi kulturtilpassede introduksjonsmoduler og foreldreveiledning på morsmål.
- ha tilgjengelige barnehageplasser med løpende opptak.
- tilby arbeidskvalifiserende kurs med kort vei til arbeidsmarkedet.

- opprette mentorordning med veiledning i hverdagslivet, gjerne i samarbeid med lokale organisasjoner.
- sikre egnede boforhold som fremmer integrering.
- sikre god helsehjelp uavhengig av oppholdsstatus.

1.5. Livssynspolitik

Partiet Sentrum er et livssynsåpent parti. Vi har ingen tilknytning til noen bestemt religion eller livssyn. Religiøs tilknytning er en menneskerett, og i et mangfoldig Norge mener vi det skal være fellesskapets rolle å sørge for at livssyn får sin naturlige plass. Også i det offentlige rom. Eneste forutsetning må være at det ikke går på bekostning av andre menneskerettigheter.

Partiet Sentrum vil:

- styrke kommunal støtte til trossamfunn.
- sikre at trossamfunn får tilgang til offentlige rom der det trengs.
- bidra til nødvendig vedlikehold av livssynsrelaterte kulturminner og viktige bygninger.
- styrke livssynsdialog på tvers av religioner og livssyn.

2. Klima, miljø, nærings- og lokalutvikling

Partiet Sentrum ønsker en forsterket klimainnsats som tar klimautfordringene på alvor. Vi vil at forpliktende mål skal vedtas sammen med virkemidler som kan hjelpe oss å nå dem.

Kommunen må vedta arealnøytralitet, i tillegg til å restaurere ødelagt natur. Hovedvekten av hytte- og boligbyggingen i kommunen skal skje gjennom fortetting og transformasjon, slik at transportbehov reduseres og arealnøytralitet oppnås.

Partiet Sentrum Lillehammer vil bl.a. redusere antallet fritidsboliger i Birkebeinerlia og holde bebyggelsen på oversiden av veien.

Kommunale bygg- og anleggsplasser skal være fossilfrie innen 2027, i tråd med transporthierarkiet, så langt teknologien tillater. Det skal velges klima- og miljøvennlige energiløsninger og materialer og fornybar energiproduksjon skal inkluderes.

Kommunens planer må være helhetlige og realistiske med strategiske styringsmål. De faktiske rammebetingelsene danner grunnlaget for valg og prioriteringer som må tas for å levere bærekraftige tjenester.

Lillehammer kommune skal være en foregangskommune for å nå bærekraftsmålene.

Partiet Sentrum vil:

- at kommunen har en forpliktende klimaplan med tallfestet utslippskutt.
- at bærekraftsmålene skal danne rammen for kommuneplanen. Spesielt miljødimensjonen av bærekraftbegrepet skal bidra til færre dispensasjoner i arealforvaltning og større vern av naturområder.
- at kommunen utarbeider arealregnskap og naturregnskap som grunnlag for beslutning i arealbruk og planarbeid.
- bidra til rene vannveier, slik at ikke havet blir endepunkt for forurensning.
- at kommunen optimaliserer utnyttelsen av eksisterende bygg og at det alltid skal vurderes gjenbruk/rehabilitering av bygg før det fattes nye, store investeringsbeslutninger.
- at ved kommunale nybygg og renoveringer skal energiøkonomisering og fornybar energiproduksjon være sentralt.
- at universell tilgjengelighet skal hensyntas i all arealplanlegging.

2.1. Grønn næringspolitikk

Næringspolitikken skal stimulere til økt verdiskapning, flere arbeidsplasser og et godt handels- og servicetilbud til kommunens innbyggere og tilreisende. Det må satses på nyskapende, grønn næringspolitikk for å oppnå det nasjonale målet om 55 prosent utslippskutt innen 2030, og samtidig skape konkurransekraft for næringslivet.

Fram mot 2030 skal Lillehammer kommune redusere klima- og miljøfotavtrykket vesentlig fra innkjøp og bruk av varer og tjenester. Kommunen har, som en betydelig innkjøper, mulighet til å legge føringer for sirkulære og miljøvennlige løsninger. Tydelige målsettinger om klimaavtrykk og utslippsnivå vil gi gode insentiv for leverandører og tilbydere.

Partiet Sentrum vil styrke markedsføringen av og satsingen på Lillehammer som bo- og arbeidssted. Vi vil legge til rette for etablering og støtte til små og mellomstore bedrifter. De utgjør mange arbeidsplasser og skatteinntekter. Vi vil styrke gründermiljø, tilby kontorplasser og fellesskap. Vi ønsker å videreutvikle satsingen på næringsrådgivere og støtteapparat i kommunen. Vi tror flere velger å satse og etablere seg i Lillehammer.

Vi må satse videre på markedsføringen av våre store fordeler: klima, luft og snø. Lillehammer er porten til dalen. Inngangsport til naturparker og fjell og med alt en by trenger inkludert en velutviklet arrangementstrategi. Vi må også samtidig evne å se alle andre næringer som vi har og vil skape.

Vi vil ha et næringsfond som monner. Ved å øke næringsfondets kapital vil det gi større muligheter. Det må satses på næringsliv slik at det skapes arbeidsplasser, som igjen gjør oss til en attraktiv kommune.

Partiet Sentrum ønsker økt samarbeid mellom det offentlig og private bedrifter. På boligmarkedet er ulike konsept og vi må ha mer av «fra leie til eie» der man kan leie eller kjøpe deler av boligen. Det gjør at man senere kan kjøpe ut en større andel, for til sist å eie hele boligen selv. Tilsvarende modell kan benyttes for å løse utfordringene og behov i oppvekst- og helsesektoren. En privat aktør kan sammen med kommunen utvikle en modell som tjener begge parter.

Det finnes løsninger som kan gi nye barnehager, skolebygg eller heldøgns omsorgsplasser. Behovene vil øke i årene som kommer. Vi synes det er ansvarlig å tenke nytt og finne gode løsninger. 58% av barna våre i Lillehammer går i private barnehager. Uten de private hadde vi hatt stor mangel på barnehageplasser.

Vi vil igangsette rehabiliteringen av Vingar skole og bygge ny skole på Søre Ål. Det blir dyrere å vente og en slik prosess tar tid. Vi må bruke erfaringene fra Nordre Ål skole med god involvering. Det bør brukes lokale og regionale leverandører.

Partiet Sentrum vil:

- gjøre det enklere for mindre, lokale bedrifter å kunne konkurrere om leveranser til kommunen
- at samarbeidet med ulike næringsforeninger og senterforeninger styrkes
- at kommunen bruker sin innkjøpsmakt til å styrke et bærekraftig næringsliv.
- at kommunen vedtar en grønn vekst- og utviklingsstrategi.
- gjøre kommunen attraktiv for nyetableringer gjennom effektive og raske planprosesser.
- at dialog og samarbeid med næringslivet er forankret i kommunens administrative og politisk ledelse.
- at kommunen skal benytte reguleringsplaner og andre tiltak for å stimulere private utbyggere til energieffektivisering og å etablere nye fornybare energikilder.
- at bærekraft og innovasjon skal vektlegges for kommunale innkjøp og i tjenesteanbud.
- invitere aktører fra lokalt næringsliv inn i skolen for å snakke om innovasjon og entreprenørskap.
- fremme lav- og nullutslippsteknologi i varetransport ved redusert sats for bompenger.
- at kommunen skal samarbeide med landbruksorganisasjonene for å støtte næringene i en bærekraftig omstilling for å løse både klimakrisen og naturkrisen.
- at kommunen skal ta initiativ til forsøksvirksomhet med karbonfangst og jordforbedring ved hjelp av biokull eller andre metoder for karbonfangst og -lagring.
- ha søndagsåpne butikker for å stoppe handelslekkasje og skape evende bysentrum og gågate.
- tilby kontorplasser og fellesskap til små gründerbedrifter samt videreutvikle den kommunale satsingen på næringsrådgivere og støtteapparat.
- ha god markedsføring av både by, fjell og naturressurser.
- bruke kraftpenger på næringsutvikling.
- revidere kommuneplanens arealdel til å gjøre kommunen mer attraktiv for flere næringer.
- utvikle og fremme Lillehammer som IT-hovedstad
- opprette en kommunal ressurs som kan bistå organisasjoner, foreninger og næringsliv med søknad om ulike tilskuddsmidler.
- ha økt samarbeid mellom det offentlige og private bedrifter
- beholde og rehabilitere Vingar skole
- bygge ny Søre Ål skole med hall

2.2. Sirkulær økonomi

Bærekraftig forbruk og produksjon handler om å gjøre mer med mindre ressurser. For å nå målene om lavutslippsøkonomi og et bærekraftig forbruks- og produksjonsmønster må ressurser brukes effektivt for å gi samfunnet høyest mulig verdi og gi lengst mulig nytte. Dette kan oppnås gjennom design for forlenget levetid, økt gjenbruk, reparasjon, oppgradering og materialgjenvinning.

Utvikling mot en sirkulær økonomi vil gi grunnlag for økt konkurransekraft i etablerte virksomheter samtidig som det skapes nye lokale næringsvirksomheter og arbeidsplasser.

Partiet Sentrum vil:

- at kommunen skal ha en handlingsplan for sirkulær økonomi og gjenbruk.
- at kommunen stimulerer til utlånsordninger (BUA) og tilbyr møteplasser for lokalt samarbeid som bygger opp under sirkulærøkonomi og utvikling av klimavennlig og bærekraftig næringsliv.
- gjennomføre tiltak rettet mot ansatte, skoler og barnehager for å stimulere til økt kildesortering, gjenbruk og reparasjon.
- at kommunens innkjøpsregler gir rom for å anskaffe brukte møbler og utstyr samt gir mulighet for nyetablerte gründerbedrifter med særlige innovative løsninger å delta i anbud og tjenesteleveranser
- at kildesortering innføres hos alle bedrifter i Lillehammer
- utrede lokal ordning for fritak på merverdiavgift på reparasjon.

2.3. Samferdsel

Partiet Sentrum vil øke satsingen på utvikling av gang- og sykkelveier, universell utforming av kollektivtransport og muligheter for å komme seg rundt i kommunen med el-bil. Vi vil arbeide for at prisene på kollektivreiser skal holdes på et nivå som gir alle muligheten til å reise kollektivt.

Folk skal kunne bosette seg i hele kommunen og ha et godt kollektivtilbud. Flere bussavganger og bredere rutenett må til. Partiet Sentrum vil ivareta hele kommunen, inkludert bygdene og grendene.

Det er behov for å få plass ladeinfrastruktur i sentrum. Det er viktig å utvikle tilgjengeligheten til sentrum for å bevare og få mer handel. Det må også jobbes for parkering i fjell med god kapasitet på ladeinfrastruktur for å ta hensyn til fremtidig behov.

Det må satses mer på elbuss og kollektivtransport. Byen skal også tilpasses slik at alle som velger bil skal komme til, samtidig som vi ivaretar gågatas særpreg og tilrettelegger for de som beveger seg til fots og med sykkel.

Vi anerkjenner at bilen er et verdifullt verktøy for folk som er viktig for å komme seg til og fra jobb, for frihet og fleksibilitet i hverdagen.

Vi vil ha levende bygater med folk, men samtidig sikre at alle som trenger adkomst med bil, som mennesker med nedsatt funksjonsevne og varelevering, får dette.

Skoleveier i kommunen skal være trygge. Trygg levering og henting rundt skolen må prioriteres. Vi vil sørge for lave fartsgrenser, skilting og godt oppmerkede veier for fotgjengere og syklistene samt nok gangfelt. Vi har ingen barn å miste

Campus en stor institusjon med mange studenter og er arbeidsplass for mange av Lillehammers innbyggere. By- og stedsutvikling må prioritere grøntområdet til rekreasjon og fritid, samtidig som det legges til rette for mikromobilitet som gang- og sykkelvei.

Vi vil gjennomføre satsingen på Sykkelbyen Lillehammer helhetlig, ikke stykkevis og delt. En rekke trafikkårer er ikke gode og trygge sykkelveier. Det er mangelfull oppmerking og skilting som medfører farlige trafikksituasjoner. Vi vil utvikle oss mot sykkelby i valgene vi tar, en by for folk først og fremst og ikke for bilene.

Trafikksikkerhet for gående er viktig. Det første gjester som ankommer skystasjonen skal møte er en trygg by. Vi trenger gangfelt ved skystasjonen der man går til gågata opp Jernbanegata.

Partiet Sentrum vil ha en lavere terskel for friluftsliv og tilgang på naturen i Lillehammer. Dette lykkes vi i større grad med ved null parkeringsavgift på parkeringsplasser tett på naturen. Mange er avhengige av bilen for å komme seg ut og betaling er en barriere.

Partiet Sentrum vil:

- prioritere en bærekraftig, trafikksikker og menneskevennlig by- og tettstedsutvikling framfor hastighet.
- bruke offentlige innkjøp til å fremme bruk av nullutslippsteknologi innen transport.
- at fotgjengere, syklister og kollektivt skal ha hovedprioriteten i utvikling av bybildet.
- legge til rette for nødvendig utbygging av elbil-ladere i kommunen.
- gjøre det lett å velge sykkel eller gange i Lillehammer by.
- at de som må bruke bil skal ha gode parkeringsmuligheter i bykjernen
- ha trygge skoleveger og trygg levering og henting rundt skolene.
- ha bedre oppmerking av sykkelvei til og fra skolene
- ha gangfelt fra togstasjonen mot gågata.
- det arbeides for gode pendlerparkeringer langs viktige kollektivpunkt (jernbanestasjoner og ekspressbussholdeplasser). Overgangen mellom bil og kollektivtilbud må være enkel og forutsigbar, for at mest mulig av pendlerreisen skal skje kollektivt.
- løse utfordringen i Banken-krysset, utrede mulighet for tunnel eller rundkjøring,
- utbygging av sykkelveinett må ledsages av utbygging av gode muligheter for sykkelparkering.
- at det skal være rimeligere og enklere å reise kollektivt

2.4. Solcelleløftet

Partiet Sentrum Lillehammer vil jobbe for at flere velger solceller på tak, på boligbygg, næringsbygg, private hus og hytter samt bygninger til lag og foreninger. Det skal være enkelt og lønnsomt å velge solceller. Vi vil jobbe for at det skal utarbeides en støtteordning med statlige lån med lang nedbetalingstid og med lav rente.

Vi ønsker å utvikle nytenkning kreative tiltak. Dette kan bidra til at noen kan bli selvforsynte og andre vil kunne bringe ny kraft inn på nettet fra sine solceller. De fleste vil få en lavere månedlig kostnad.

Partiet Sentrum vil:

- At det skal utarbeides en gunstig statlig støtteordning for solceller på tak både for private og næringslivet.

2.5. Byutvikling

Kommuneplanens samfunnsdel er overordnet alle kommunale planer og legger føringer for hvilket Lillehammer-samfunn vi ønsker oss. For Partiet Sentrum er langsiktig byutvikling viktig. Utviklingen av sentrum og handelen i gågata må skje i tråd med bærekraftsmålene. Lillehammers særpreg med gågata er verdifull og må forvaltes og bevares på en skikkelig måte. Det bør være småbypreg og en viss harmoni med omgivelsene når det bygges i Lillehammer. Det skal være trygt å ferdes i gater med god belysning på kveldstid.

Vi ønsker at Lillehammer kommune søker om deltakelse i innovasjonsprogrammet «GNIST». Programmet er utarbeidet for kommuner som ønsker å oppnå bærekraftige lokalsamfunn gjennom å jobbe på nye måter med steds- og næringsutvikling.

Partiet Sentrum Lillehammer vil ha en god sosial boligpolitikk og en boligplan som ivaretar alle samfunnslag. Gjennom reguleringsplaner skal det fastsettes bygging av boliger øremerket førstegangskjøpere og vanskeligstilte. Det er behov for små boliger i sentrum. Vi ønsker også å legge til rette for tomter til mikrohus.

Vi ønsker en satsing på byen mot Mjøsa, slik at vi får opp attraktiviteten til området. Båthavna, gjestehavna og området rundt båtforeningen på Vingnes må forvaltes og videreutvikles til et område for alle byens innbyggere med gode park og toalettfasiliteter med mulighet for fylling og tømning for båter.

Partiet Sentrum vil utrede muligheten for kommunesammenslåing, gjennom å gå i dialog med nabokommunene Øyer og Gausdal. Det er allerede etablerte samarbeid og interkommunale selskap på mange områder som på renovasjon, IT, vann og avløp, innfordring, m.m. Det vil bety kostnadsbesparelser og effektivisering som vi trenger i årene som kommer.

Partiet Sentrum vil:

- at byutviklingen skal harmonisere med Lillehammers småbypreg.
- ivareta og utvikle gågata og livet i sentrum.
- beholde Vinmonopolet ved gågata.
- innføre konkrete tiltak i sosial boligpolitikk
- utvikle boligprosjekter for boliger med leie til eie-modellen.
- vurdere å gi bort kommunale tomter til prosjekter som gjør det mulig med sosial boligbygging.
- at Lillehammer blir med i GNIST-programmet.
- legge til rette for tomter til mikrohus.
- sikre nok gatelys og nok penger til pærer.
- videreutvikle byen mot Mjøsa og Mjøsområdet.
- pusse opp Badedammen.
- grusfrie soner for spark og akebrett.

- utvikle tverrløypa for bruk hele vinteren.
- utrede kommunesammenslåing.

2.6. Åpenhet om kommunens politiske arbeid

Lillehammer skal være en foregangskommune for åpenhet, gjennomsiktighet og økt tilgjengelighet til politiske møter gjennom strømming. Ikke alle har anledning til å fysisk delta på politiske møter. Fullsatt kommunestyresal uten oversikt over hvem som er tilhørere er utfordrende med hensyn til brann- og rømningsvei. I dag strømmes kun kommunestyremøtene i Lillehammer. Vi ønsker at utstyret som allerede er der benyttes til å tilgjengeliggjøre alle politiske møter for innbyggerne.

Partiet Sentrum vil:

- at politiske møter skal strømmes for større åpenhet og tilgjengelighet

3. Helse og omsorg

God helse er en grunnleggende forutsetning for menneskers mulighet til å nå sitt fulle potensiale. Hvordan helsen vår er, påvirkes av miljø, økonomi og sosiale forhold. Partiet Sentrum er opptatt av å gjøre byer og lokalsamfunn inkluderende, trygge, robuste og bærekraftig

3.1. Et styrket offentlig helsevesen

I møte med helsetjenesten må hver og en bli sett, hørt og forstått som hele mennesker. En forsterkning av det kommunale helsetilbudet, spesielt lavterskel forebyggende tjenester, vil redusere bruken av en kostnadskrevende spesialisthelsetjeneste og sørge for at flere makter å stå i jobb. Vi vil ha en offentlig helsetjeneste med like god kvalitet for alle, og bremse utviklingen av sosiale forskjeller i helse.

Partiet Sentrum vil:

- styrke det offentlige helsevesenet, herunder det psykiske helsetilbudet, i kommunen.
- styrke habilitering- og rehabiliteringsfeltet.
- styrke det forebyggende helsearbeidet.

3.2. Fastlegeordningen

Fastlegene har høy arbeidsbelastning, særlig knyttet til legevakt og pasientantall. Fastlegeordningen er selve ryggraden i helsetjenesten. Den har en portvaktfunksjon, ved å sortere ut pasienter og problemstillinger som trenger utredning og behandling i spesialisthelsetjenesten. Vi vil styrke fastlegeordningen for å gi fastlegene mer tid til hver pasient og til å holde seg faglig oppdatert.

Partiet Sentrum vil:

- bedre rammevilkårene til fastlegene.
- at legevakten er integrert i fastlegejobben med kompensasjon for vaktberedskap.
- Legge til rette for at ingen fastleger skal ha ansvar for mer enn 800 pasienter på sin liste.

3.3. Barns helse

Helsestasjon, barnehage og skole er nøkkelfunksjoner for å fange opp utsatte barn og iverksette tiltak for å sikre god fysisk og psykisk helse. Tjenestene må sikres gode rammebetingelser.

Forebygging rettet mot barn og unge handler først og fremst om å legge til rette for et godt oppvekstmiljø for alle. Dette handler om informasjons- og holdningsarbeid, samt konkret arbeid for å skape gode, trygge lokalsamfunn.

Rus- og psykiske helseplager blant ungdom er en folkehelseutfordring. Lett tilgjengelige og fleksible tjenester er en forutsetning for å nå inn med rett hjelp.

Partiet Sentrum vil:

- styrke helse- og sosialtjenesten i skolen, blant annet gjennom økt tilstedeværelse av helsesykepleiere og annet helse- og sosialfaglig personell.
- sikre at kommunen kan tilby åpne og gratis fritidstilbud med særskilt fokus på de som står utenfor annen organisert fritidsaktivitet.
- øke kompetansen om blant annet spiseforstyrrelser og bekymringsfullt skolefravær i den kommunale helsetjenesten og sikre et godt, tverrfaglig tilbud.
- jobbe målrettet for økt kunnskap om psykisk helse og psykiske helseplager, deriblant hvordan møte sosiale mediers påvirkning på barn og unges psykiske helse.
- styrke kommunens lavterskeltilbud til ungdom og unge voksne.
- sikre en helhetlig oppfølging av ungdom med rus- og psykiske helseutfordringer.

3.4. En trygg og verdig alderdom

En aldersvennlig politikk legger til rette for at eldre kan leve gode liv, mestre hverdagen og få bidra så lenge det er et ønske. Helse omhandler mer enn bare kropp, og kommunen har en viktig rolle i å ivareta denne helheten når muligheten til å klare det selv svekkes. Vi vil at brukerperspektivet skal ivaretas i alt vi foretar oss og sikre god brukermedvirkning og medvirkning av pårørende. Partiet Sentrum vil ha økt tilbud på tilbud til eldre på fysisk fostring og kognitiv trening.

Antall eldre øker kraftig i årene fremover. Det er en varig demografisk endring som vi må møte med positive holdninger, finne løsninger på behov og anse flere aktive eldre som en ressurs i samfunnet. Det er et velferdsgode at vi lever stadig lengre, men flere eldre betyr også et større press på velferdsstaten og vårt pleie- og omsorgstilbud. Eldre på sykehjem er en av gruppene i Norge med størst humanitære

behov. Omsorgstjenestens kapasitet må styrkes for å holde tritt med den demografiske utviklingen i befolkningen.

For høye utdanningskrav kan være en barriere for å få nok folk i helsetjenesten. Ikke alle oppgaver må løses av høyt utdannet personell. Flere behov kan løses av omsorgsfulle personer med varme hender og et vennlig smil. Vi ønsker at de som ønsker å jobbe heltid skal få muligheten til det.

30 prosent eldre oppgir at de de kjenner seg ensomme. Av de eldste eldre over 90 år sier annenhver person at de føler seg ensomme. Partiet Sentrum vil ha fokus på å leve hele livet og gjøre Lillehammer til en aldersvennlig kommune. Det skal være godt å bli eldre i Lillehammer.

Eldre som ønsker å få bedre digitale ferdigheter må tilbys god støtte. Samtidig må digitalt utenforskap tas på alvor og tjenester og offentlige kontorer må ivareta analoge tjenester for de som trenger det.

Partiet Sentrum vil:

- fremme en aldersvennlig politikk der Eldres egne ressurser i større grad tas i bruk
- at eldre skal føle seg trygge og ha muligheter for meningsfull aktivitet og sosiale relasjoner, også gjennom et godt kulturtilbud.
- at behov for mening, håp og tro dekkes for eldre både på institusjon og blant brukere av hjemmetjenesten.
- at eldre som har behov for helse- og omsorgstjenester i kommunene, skal ha de riktige tjenestene i tilstrekkelig omfang og til rett tid.
- redusere bruk av ufrivillig deltid i eldreomsorgen
- ha eldrekoordinatorer i kommunen. Eldre som bor hjemme må ha tilbud om faste personer som følger dem opp og tilbyr veiledning og informasjon om rettigheter og aktiviteter.
- styrke aktivitetstilbudet for eldre, både hjemmeboende og på institusjon, for å forebygge ensomhet.
- styrke medvirkning ved at eldre har reelle muligheter for selvbestemmelse i eget liv.
- styrke hjemmetjenesten gjennom økt grunnbemanning med en årlig opptrapping via budsjettprosessen.
- jobbe for opprettelse av et demenssenter i Lillehammer.

4. Oppvekst og utdanning

Lillehammer skal være en god og trygg kommune å vokse opp i. Vi skal jobbe for å ha et varmt og inkluderende samfunn som verdsetter mangfold.

Partiet Sentrum Lillehammer vil at barnefamilier skal søke til Lillehammer, for å gi familien et godt liv og barna en trygg og god oppvekst. Utenforskap under oppveksten er en viktig kampsak for oss. Lillehammerskolen skal ha nulltoleranse for mobbing og vi vil løfte et holdningsskapende arbeid for alle skoletrinn.

Vi tar psykisk helse på alvor og vil jobbe for best mulig skolehelsetjeneste. En god psykisk helse er sentral for læring, utvikling og livsutfoldelse. Skolen som arena har en unik rolle å fremme barns og unges utvikling, sosialisering og læring.

4.1. Et godt sted å vokse opp

Det viktigste vi gjør som lokalsamfunn er å sørge for at alle barn og unge har et trygt og godt oppvekstmiljø med lik rett til god omsorg, helsetjenester, gode og trygge boforhold, deltakelse i lek, fritidsaktiviteter og en inkluderende og god utdanning. Alle familieformer skal oppleve valgmulighet for organisering av familielivet.

Omsorg for og oppdragelse av barn og unge er foreldrenes ansvar. Tidlig innsats gjennom foreldrestøttende tiltak er viktig for å redusere risikoen for samlivsbrudd. I enkelte tilfeller der barna ikke gis god nok omsorg skal barneverntjenesten gi tiltak og sikre barnas omsorgssituasjon.

Det er behov for å utrede behov for barnehager som er åpne på ettermiddag og kveld. Mange jobber skift i flere sektorer i kommunen vår. Et slikt tilbud kan gjøre at kommunen tiltrekker seg nødvendig kompetanse og gjør at flere kan jobbe.

Til tross for at Lillehammer er et godt sted å vokse opp er likevel forskjellene store. Flere barn vokser opp i vedvarende lavinntektsfamilier og flere melder om psykiske problemer og et hjelpeapparat som er presset på ressurser. Vi vil sikre at alle skoler har tilgjengelige helsesykepleier.

Undersøkelser viser at barns behov ikke blir godt nok kartlagt når foreldre søker om sosialhjelp. For barn og unge handler ikke fattigdom bare om familiens økonomi, men også hvilke arenaer de ikke får ta del i.

Partiet Sentrum vil:

- innføre løpende barnehageopptak med plassgaranti.
- utrede utvidede åpningstider i barnehager.
- sikre helsefremmende og forebyggende kommunale tjenester, herunder foreldrestøttende tiltak. Tilsette fast psykolog for lavterskeltilbud til alle som trenger det, på Familiens hus.
- sikre et godt tilbud på Barnetreffet.
- innføre hjemmebesøk for alle førskolebarn.
- sikre at utsatte barn og familier får koordinerte og helhetlige tjenester.
- sikre innsats for tverrfaglig samarbeid i barnehager og skoler for å fange opp psykisk uhelse og fremme kontakt med hjelpeapparatet på et tidlig tidspunkt
- styrke oppsøkende tjenester og tilbudet Rask psykisk helsehjelp.
- øke satsene i sosialstøtten og sikre kartlegging av barns behov i vurderingen av sosialhjelp.

4.2. En inkluderende skole for alle

Skolen er en viktig hverdagsarena utenfor hjemmet og skal sikre mulighet for utvikling, mestring, læring og trivsel. Alle barn og unge har lik rett til å utvikle seg og lik rett til utdanning. Vi vil sikre en inkluderende og rettferdig utdanning som fremmer muligheter for livslang læring for alle.

Mer rom for lek og utforsking i skolehverdagen.

For de yngste elevene danner trivsel, trygghet, lek, sosial og faglig læring og utvikling en sammenhengende helhet i skolehverdagen. Samtidig er det viktig at skolen legger til rette for struktur og rutiner som kan bidra til å skape gode arbeidsvaner.

Partiet Sentrum er opptatt av lekens egenverdi for de yngste barna. Dette understøttes av prosjektet *Kunsten å lære* ved Søre Ål skole for 3. trinn. Vi ønsker mer fysisk aktivitet og mindre skjermbruk i skolen. Undersøkelser viser at økt fysisk aktivitet gir elevene bedre med helse, trivsel og læring.

Vi vil innføre forsøk med leksefri skole. Leksefri skole gir mindre forskjeller og mer fritid for barna som gir bedre liv for små og store i hverdagen. Leksefri skole er et bidrag inn i kampen mot utenforskap.

Vi ønsker en gjennomtenkt bruk av digitale verktøy i skolen, der elevene settes i stand til å jobbe både digitalt og analogt. Lærere må kurses i å bruke digitalt utstyr på hensiktsmessig måte.

Vi vil satse på skolebibliotekene slik at de har nødvendig materiell og personell. Særlig ved bruk av digitale læreverker, er det viktig med gode bibliotek med tilgang på analoge bøker - både fagbøker og skjønnlitteratur.

SFO er en fin arena for inkludering og mangfold i tillegg til at SFO bidrar til at flere foreldre kan være i heltidsarbeid. Kun halvparten av elevene i Lillehammerskolen går på SFO. Det er behov for å undersøke om dette handler om tilbudet som gis, om pris, eller andre forhold.

Partiet Sentrum vil:

- ha mer lek og fysisk aktivitet inn i skolehverdagen
- utrede leksefrie skoler
- prioritere innkjøp av gode og universelt utformede læreverk til skolen, både til digital og til analog bruk.
- styrke SFO som en attraktiv arena

Styrke laget rundt eleven

Vi vil jobbe for at grupper som i dag har stort frafall i skolen, eller havner utenfor arbeidslivet etter utdanning, best mulig kan mestre eget liv og være aktive deltakere i utdanning, arbeid og samfunnsliv.

Lærerne må ha rammer som gjør det mulig å ivareta elevenes behov, samtidig som flere yrkesgrupper må inn i skolen for å ivareta sårbare barn og unge. Vi vil arbeide for å redusere bruk av ufaglærte i skolen. Etter- og videreutdanning må prioriteres samt heltidsstillinger.

En god psykisk helse er sentral for læring, utvikling og livsutfoldelse. Skolen som arena, har en unik rolle å fremme barns og unges læring og utvikling. Skolen møter alle barn og unge og har en unik mulighet til å fremme både faglig- og sosial utvikling og en god mental helse.

Laget rundt eleven skal styrkes med miljøterapeutisk personell som innehar sosialfaglig kompetanse. Denne ekstraressursen skal ikke erstatte lærerne, men bidra til mestringsopplevelser og et trygt og godt læringsmiljø for alle elevene. Trygge relasjoner har stor betydning for læring og emosjonell utvikling.

Partiet Sentrum vil:

- redusere bekymringsfullt skolefravær
- arbeide for å tilby alternative arenaer for mestring, for de med behov for det.
- styrke ulike fagprofesjoner inn i skolen
- sikre tilstrekkelig bemanning og kompetanse i skolen slik at alle barn opplever en trygg og inkluderende skolehverdag, med like muligheter for faglig utbytte.
- anerkjenne at mange lærere har hatt en for svak lønnsutvikling over tid, og forsøke å påvirke kommunenes arbeidsgiverorganisasjon (KS) til å gjøre noe med dette - for eksempel ved å opprette egne lønnskoder for lærere.
- jobbe for heltidsstillinger i skolen.

4.3. Studenter

Lillehammer kommune har et stort og viktig ansvar for å skape en god og attraktiv studieby. Studenter og ansatte ved utdanningsinstitusjonene er viktige bidragsyttere inn i lokalmiljøet. Alle studenter skal oppleve å møte et helhetlig og tilstrekkelig tilbud, og oppleve at kommunen tar ansvar for sine innbyggere, også studentene. Studenter er en ressurs som kan bidra til å berike og styrke kommunen, næringslivet, kulturen og lokalsamfunnet.

Partiet Sentrum vil utvikle studentbyen Lillehammer, jobbe for høgskolen til sentrum. Høgskolen til sentrum er en viktig del av sentrumsutviklingen og vil skape egne møteplasser for studenter. Vi vil jobbe for at studentene bidrar i lokalsamfunnet og at flest mulig kan bli boende og finne jobb her etter endte studier.

For å lykkes med satsing på studenter må de selv involveres. Det kan gjøres via å opprette et studieråd på lik linje med de øvrige rådene vi har i form av en fast møteplass der studenter kan høres i aktuelle saker og løfte egne saker til politikerne.

Studenter er aktive brukere av byrommet og kollektivtransport. Vi oppfordrer derfor til at det satses på kollektivtilbudet gjennom studentrabatt på både periode- og enkeltbilletter. Det må satses på et attraktivt rutetilbud mellom utdanningsinstitusjonene og boligområder gjennom hele døgnet.

Flesteparten av studentene leier bolig. Det er behov for å bygge flere studentboliger. Studentsamskipnadene trenger tilgang til tomter uten mange og fordyrende krav, eiendomsskatt og lang saksbehandlingstid. Kommunen må følge opp reguleringer og tiltak for å styrke leieboeres stilling frem til kommune har oppnådd ønsket dekningsgrad på studentboliger.

Studentfrivilligheten er viktig for at studenter skal finne tilhørighet og felleskap. Den bidrar også til å styrke psykisk og fysisk helse. Studentfrivilligheten må få tilstrekkelig finansiering og gode arenaer for aktiviteter.

Det er viktig å tilby et godt helsetilbud til studentene. Det må prioriteres å sikre at studentene i Lillehammer har tilgang til helsetilbudet de har behov for, og at de anerkjennes som en del av kommunebefolkningen.

Studentøkonomien gir ikke store spillerom. Studenter bør likevel ha muligheten til å ta del i kommunens kulturliv gjennom studentrabatt på alle kultur- og idrettsarrangement.

Mange studenter har eller får barn mens de studerer. Det kommunale barnehagetilbudet må være tilrettelagt for studenter med barn og deres livssituasjon.

Det kan være gjennom forlengede åpningstider, eksamenstilpasset tilbud, eller ved etablering av studentbarnehage i regi av studentsamskipnaden.

Det er viktig å kunne tilby praksisplasser slik at studentene kan bidra til å bygge kompetanse i kommunen. Lokale praksisplasser kan bidra til at studentene i større grad vil velge å bosette seg i kommunen etter endt studietid.

Relevante og lønnede arbeidsplasser, trainee, internship-programmer og sommerjobber vil kunne bidra til utvikling av kompetanse i kommunen samtidig som det skaper sterkere tilhørighet mellom studentene og kommunen.

Partiet Sentrum vil

- ha høgskolen til sentrum.
- vil etablere faste møteplasser for studentene.
- gå i dialog med de lokale studentdemokratiene og etablere et studentråd.
- ha 50 prosent rabatt på både periode- og enkeltbilletter til alle studenter.
- gi tilgang til tomter for bygging av studentboliger.
- gå i dialog med studentfrivilligheten for økt støtte
- sikre studenter tilgang til det helsetilbudet de har behov for.
- innføre studentrabatt for alle kultur- og idrettsarrangement
- jobbe for at barnehager er tilpasset studentenes behov
- jobbe for etablering av flere lokale praksisplasser og lønnede arbeidsplasser for studenter

5. Kultur, frivillighet og idrett

Partiet Sentrum vil bidra til å støtte og utvikle arrangementer som setter Lillehammer på kartet. Kultur- og idrettsarrangementer, kulturnæringen og en rekke leverandører til disse inkl. arenaer og scener er av stor betydning for kommunen og vil være det i årene som kommer. Vi vil ivareta alt som finnes fra før og bidra til videreutvikling slik at flere kan skape noe innenfor dette segmentet.

Vi vil bruke kultur til samfunnsbygging, til å skape stolthet. Gjennom arrangementer kan vi bygge merkevare nasjonalt og internasjonalt. Festivaler gjør Lillehammer attraktivt for innbyggere, besøkende, kunstnere m.fl.

Muligheter må skapes sammen med aktører som kjenner seg velkommen, bli heiet på og som opplever forutsigbarhet. Sammen må vi utvikle arrangementsbyen Lillehammer. Vi skal forbli en sterk arrangementsregion.

Partiet Sentrum vil:

- satse på og styrke arrangementsbyen Lillehammer.

5.1. Frivilligheten

Frivilligheten har lange tradisjoner og står sterkt i Norge. De ideelle og frivillige organisasjonene fyller viktige funksjoner og bidrar til utvikling av demokratiet. Frivilligheten har en egenverdi. Det å være frivillig gir sterkere fellesskap, forebygger utenforskap og er en viktig lærings- og inkluderingsarena som gir rom for mangfold og tilhørighet. Frivillige organisasjoner møter mennesker i utsatte livssituasjoner og har pulsen tett på lokalsamfunnets behov.

Frivilligheten er viktig for Lillehammer. Lillehammer har en bred og stor gruppe frivillige organisasjoner som vi må anerkjenne og lytte til. Vi må legge til rette for at frivilligheten blir hørt i alle høringsprosesser og sikre involvering og medvirkning. Vi ønsker forutsigbare rammebetingelser og minst mulig byråkrati rundt frivillige arbeidet slik at organisasjonene skal bruke tiden på verdifulle aktiviteter.

Partiet Sentrum vil:

- sikre en helhetlig frivillighetspolitikk om hvordan kommunen kan tilrettelegge for og samarbeide med frivillige organisasjoner.
- sikre stabilitet for aktiviteter gjennom å tilrettelegge for langsiktige støtteordninger.
- ha forutsigbare samarbeidsavtaler mellom kommunen og ideelle aktører.
- legge til rette for at det finnes koordinatører i kommunen som bistår frivillig sektor.

- at ideelle aktører inviteres til dialog for å møte kommunens samfunnsutfordringer, lage egne strategier med målsetting om ideell vekst.
- at idrettslag, kommune og skole må sammen jobbe for at barn og unge med funksjonsnedsettelse får et godt tilbud hvor de kan utfolde seg sportslig.
- ha økt satsing på frivillighetssentralen.

5.2. Møteplasser og aktivitetskort

Alle barn og unge bør ha tilgang til møteplasser for utøvelse av hobbyer og fritidsinteresser på egne premisser sammen med jevnaldrende og likesinnede. Slike møteplasser er en stor ressurs for å skape vennskap, og bør støttes opp om på lik linje med idrett og andre fritidsinteresser.

Med så mange lag og foreninger som vi har i Lillehammer ønsker vi å tilrettelegge for at lokaler og arenaer skal være tilgjengelig til en rimelig pris. Mange kommunale lokaler står tomme kveld og helg, disse kan vi i større grad utnytte til det beste for aktivitet og frivillighet i kommunen. Vi vil støtte lokale organisasjoners arrangement og initiativ.

Vi ønsker et levende kulturhus. Vi vil utvikle kulturhuset vårt til å bli et samlingsområde for ungdom. Kultur er også viktig for bostedsattraktivitet og turisme. Kulturhuset Banken må være et åpent kulturhus for alle. Det er behov for et tilbud for ungdom 18-20 år. Kulturhuset Banken og eventuelt andre steder kunne tilby unge over 18 et sted å treffes.

Biblioteket må bli tilgjengelig for flere. For å nå ut til barnefamilier og andre målgrupper må åpningstider utvides og biblioteket må holdes åpent også i helger, når familiene har anledning til å komme dit sammen med barna.

Vi vil at barn og unge skal få tilbud om aktivitetskort. Vi ønsker en ordning for barn og unge fra lavinntektsfamilier som gir lik tilgang for alle til fritidsaktiviteter. I 2021-2022 gjennomførte Lillehammer kommune en prøveperiode med fritidskort med statlige midler. Ordningen ble avvirket. Tilbudet var åpent for alle barn og unge i kommunen og vi har verdifulle erfaringstall på bruken. De som benyttet seg av kortet vet vi at hadde stort utbytte av det. Vi vil sikre finansiering av denne ordningen slik at alle barn og unge kan delta på fritidsaktiviteter.

Partiet Sentrum vil:

- styrke satsingen på åpne møteplasser, med fokus på aktivitet og mestring, for og av barn og ungdom med tilstedeværelse av trygge voksne.
- at kultursektoren og skolen skal samarbeide tett slik at bredden av ulike fritidstilbud presenteres for elevene i skoletiden.

- at skoler, biblioteker, samfunns- og kulturhus, idrettsanlegg og friluftsområder skal være rimelige og tilgjengelige for frivilligheten.
- at utleie skjer på like premisser, der all ungdomskultur bli ivaretatt, uavhengig av interesseområde.
- ha utleieordninger for utleie av datamaskiner og lignende utstyr, slik at flere kan delta på f.eks. LAN og e-sportøvelser.
- at fritidsklubber, biblioteker og lignende offentlige tilbud tilpasses interesse for dataspill og analoge spill og annen kultur, både med kompetanse og riktig utstyr.
- jobbe for å etablere et tilbud om utested for ungdom over 18 år.
- at kulturhuset skal være åpent for alle
- opprettholde tilbudet om aktivitetskort.

5.3. Nærmiljøanlegg og helårshall

Arbeid med nærmiljøanlegg for at barn og unge kan være mer aktiv der de bor bør prioriteres. Kommunen gå inn med noe, initiativtaker kan søke om pengestøtte fra bankene som deler ut penger til gode prosjekter, og man kan få sponsormidler fra næringsliv. Når både frivilligheten og kommunen både gjør en egeninnsats og samarbeider, kan det bygges broer for fritidsaktiviteter.

Fotballen er den idretten som aktiviserer flest barn og unge i Lillehammer. Den gir barna et nettverk, en sosial arena og mestringsfølelse. Snøen ligger over alle kommunens fotballbaner i et halvt år og den viktigste kampen blåses ikke i gang, kampen mot utenforskap. Det går et halvt år uten fellesskapet, inkluderingen og integreringen som skjer i og rundt idrettsarenaer.

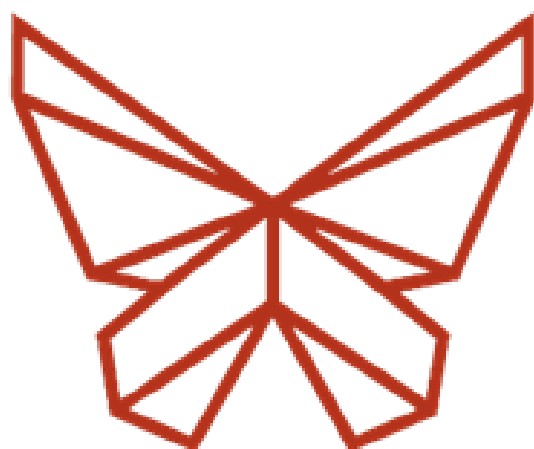
Det er behov for å bygge en helårs fotballhall i Lillehammer. Man kan tenke seg en flerbrukshall som kan leies ut til ulike aktører, og enda romme boliger og andre formål. Det vil styre folkehelsen og være gunstig for mange innbyggerses fysiske og psykiske helse.

En helårshall vil bidra til å skape møteplasser, knytte nye vennskapsbånd, fellesskap og identitet som er det viktigste limet i lokalsamfunnet vårt. Hver krone som investeres i barne- og breddeidrett får vi tilbake i mindre utenforskap.

Lillehammer bør ha et rikt tilbud av aktiviteter. Det er fortsatt slik at mange går på ski i tillegg til fotball. Fotballhall står ikke i veien hverken for ski eller andre aktiviteter. Dette handler om hvilke oppvekstrammer vi vil ha for barna våre.

Partiet Sentrum vil:

- jobbe for gode nærmiljøanlegg
- jobbe for en helårshall til fotball og arrangementer.

SENTRUM

Bli medlem av Partiet Sentrum på www.partietsentrum.no/blimedlem

Valgprogram for Partiet Sentrum Lillehammer

Program til kommunestyrevalget 2023 for perioden 2023-2027

PARTIET SENTRUM LILLEHAMMER

Valgprogram kommunestyrevalget 2023 for perioden 2023-2027

Bli medlem på www.partietsentrum.no/blimedlem

